

„Minden ponton ugyanazzal az erővel létezni!”

Tisztelt Családtagok, Tisztelők, tisztelt Gyászolók!

Megrendülten búcsúzunk Dobai Péter író, költő, forgatókönyvírótól, a nemzet művésztől, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagjától. Egy olyan művésztől, aki különleges alakja volt nemcsak az akadémiának, hanem a teljes magyar kulturális életnek. Ritkán adatik ilyen sokoldalú alkotó, akinek horizontjába belefért nyelvészet és filmművészet, filozófia és művészettörténet, irodalom és meghökkentő módon a testépítés is.

Hogyan tudott hát – ahogyan ő fogalmazott – minden ponton ugyanazzal az erővel létezni? Erre a kérdésre mi, kortársak, egyelőre csak keressük a választ.

A szilárd alapokat életének négy fontos mérföldköve adta: középiskolája, az Eötvös József Gimnázium; a tengerészpálya, amiben kormányosi rangig jutott; az Eötvös Loránd Tudományegyetem; és végül a Balázs Béla Stúdió. Ezeknek a különleges színtereknek a nem mindennapi szereplőitől példákat láthatott, és ezekből alakította ki egyéniségének sajátos törvényeit. Úgy gondolta: egy írónak „legyen magatartása – a jelenlét: a magatartás”. Sokan emlékeznek rá lázadó, besorolhatatlan jelenséggént. Akik megismerkedtek az életművel, felismerték a világ jelenségeire éberen, kellő távolságból tekintő író, megértették kérdéseinek egyetemességét.

Forgatókönyvei olyan alkotásokhoz járultak hozzá, mint az 1981-es *Mephisto*, az első magyar Oscar-díjas játékfilm, a *Büntetőexpedíció*, a *Rosszemberek* vagy az *Archaikus torzó*.

Ám alkotói érdeklődése középpontjában mégis mindenkor a líra állt. A *Kilovaglás egy őszi erődből* egy nemzedék kultuszkönyvévé vált az 1970-es években.

Életművének meghatározó része az emlékezés köré szerveződik, szinte párhuzamos életté, valósággá lett számára a múlt.

Ellenállt az irodalmi divat csábításának: letisztult nyelvezetében különleges szóösszetételei, szókapcsolatai mély és kiemelkedő filozófiai ismeretanyagot közvetítenek.

Dobai Pétert Makovecz Imre már 1992-ben a Magyar Művészeti Akadémia társadalmi szervezetének tagjai közé hívta, és köztestületté válásunk után is akadémikusaink közt tudhattuk. A Kossuth-díj, a Prima Primissima díj és a Nemzet Művésze kitüntetés az alkotói pálya lezáruló szakaszában érkeztek, méltó módon megkoronázva azt. Életművének átfogó elemzései is ebben az utolsó időszakban jelentek meg egymás után, hálát adhatunk a Teremtőnek, hogy még az alkotó életében napvilágot láttak. Még módjában állt beszélgetni a kutatókkal, segítő kezet nyújtani nekik alkotói világának értelmezéséhez.

Dobai Péter világa szervesen összeforrott a képalkotással, írása, beszéde mindig jól követhető, képre váltható volt. Világa, mint a végtelen tenger, nagy és elemi.

„Az emlék a fegyverünk, amellyel szembenézhetünk a halállal – mondta egy interjúban, s így folytatta: – Az ember legnagyobb szerencséje, hogy nem felejt el a tegnapi napot, egy lány arcát, vagy egy barát arcát, aki már nincs velünk. Az emlékezés védelem.”

Akadémikus úr, köszönjük, hogy veled lehettünk végtelen utazásodon, hogy az emlékek védő képeivel, szavaival ajándékoztál meg bennünket! Mostantól alkotó szellemiséged szívünkben hordozzuk tovább, közös utunkon!

Nyugodj békében, mester!

Turi Attila

(Elhangzott november 6-án a Farkasréti Temetőben.)